

1000

serbskich přistowow

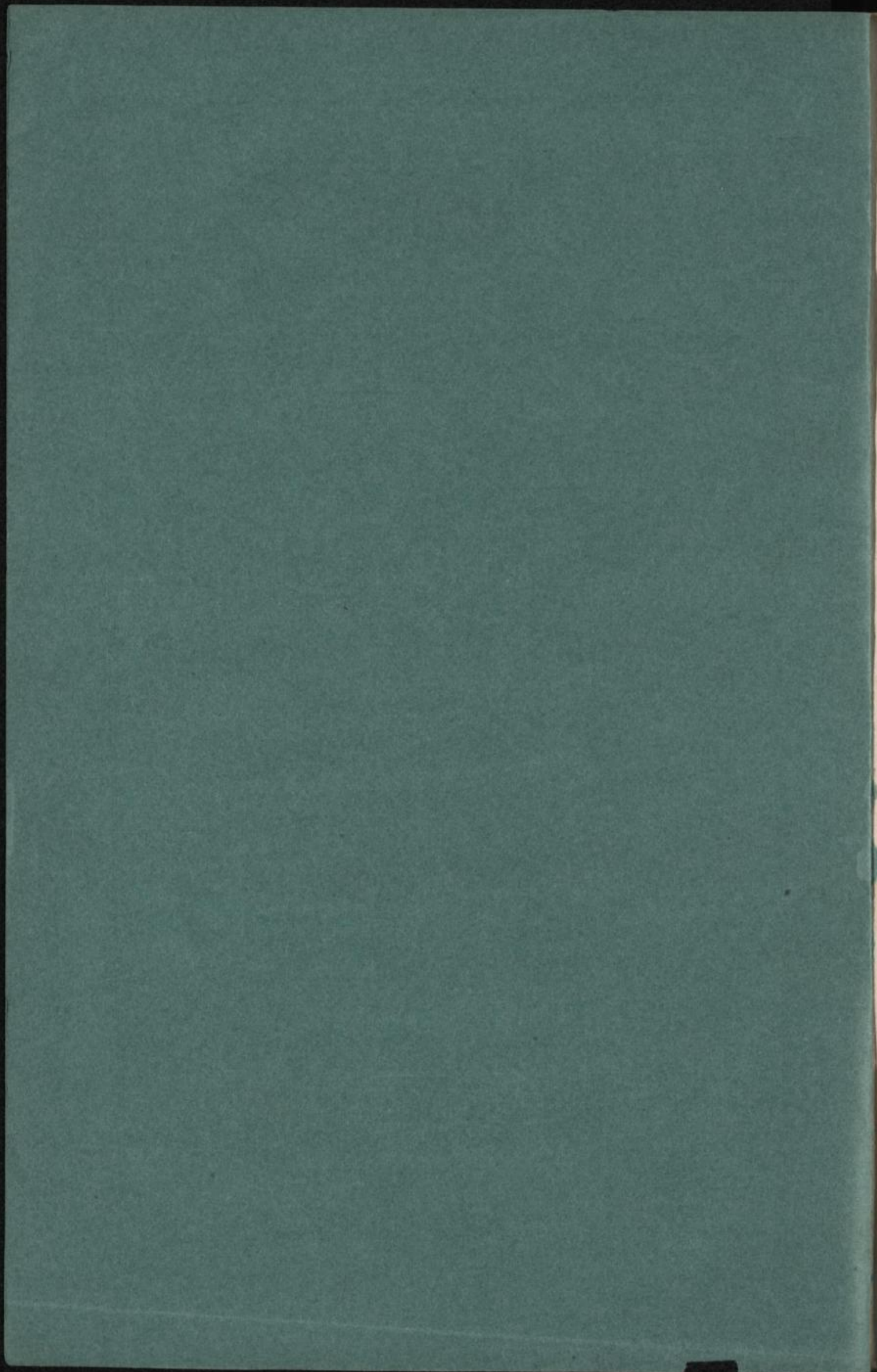
a

přistownych prajidmow.

Wuwzate z Časopisa Mačicy Serbskeje.

W Budyšinje 1862.

Čiše wot E. M. Monsy.

1000

serbskich přistowow

a

přistownych prajidmow.

Wudał

Jakub Buk,

progymnasialny direktor.

W BUDYŠINJE 1862.

1000

serbskič dźižowow

pristowuča prajnowa.

Z 18° 1147

W. BUDYSIN 1888

Předspomnjenje.

Přisłowo je mudrosć naroda. Teho dla su přisłowa temu, kiž chce narod lěpje spóznać, jara wažne a zajimawe. We wšěch ludach, wosebje tež we słowjanskich, su narodowcy tute starodawne zornjatka ludoweho rozoma z wulkej prócu zběrali. Literatura našich hornjołužiskich serbskich přisłowow, hač runjež we přirunanju z cuzo-narodnymi hišće jara słaba, je tola hižom přez Seilerja a Smolerja pěčne spočatki dóstała. Seiler je hižom w léce 1839 we Łužiskim Magazinje ¹⁾ poł sta serbskich přisłowow wozjewił. Dwě léce pozdžišo je Smoleř we svojich Serbskich Pěsničkach ²⁾ wjetšu zběrku serbskich přisłowow podał, kotrež běše ze rta ludu, z Łužiskeho Magazina a ze serbskeje rukopisaneje Nowiny předařskeho towařstwa w Lipsku nahromadził. Dale je tón samy spisowař we svojich Słowjanskich Lětopisach ³⁾ něhdze 100 wubraných hornjołužiskich přisłowow wočišćeć dał. Te same su z Pěsničkow wzate; nowych je jich pjatnaće, wot Seilerja připóslanych. Ze wšeho je widzeć, zo naše dotal zezběrane přisłowa hišće nihdze wšě hromadze njenamakaš, a zo je tež jenož w tajkich pismach nadeńdžeš, kotrež su bjez nami porědke a žadne. Duž zdaše so zdobne a wužitne być, wšě dotal wozjewjene serbske přisłowa

¹⁾ Neues Lausitzisches Magazin. Görlitz, 1839.

²⁾ Pjesnički horných a delných Łužiskich Serbow. Grimma, 1841.

³⁾ Jahrbücher für slavische Literatur etc. Bautzen, 1854.

zrjadować a z nowymi dodawkami rozmnožiť. Přez přečelnu pomoc někotrych knjezow, wosebje duchowneho Seilerja a wučerja Wehle, je so ličba serbskich přisłowow a přisłownych prajenjow, kotrež su tudy wozjewjene, krasnje přisporila; přetož hdyž dotalne zběrki w Magazine, w Pěsničkach a w Lětopisach bjez sobu přirunamy, namakamy tam wšo do hromady jenož něhdže poldra sta přisłowow a přisłownych prajidmow wočišćanych.

Při wozjewjenju tuteje noweje zběrki budź hišće na dwoju wěc spomnjene.

Ryčespytny wotrjad Maćicy Serbskeje je we swojich posedženjach bjez druhimi džělami tež tule zběrku po kruchach kritiscy rozsudzał, tak zo móže so ta sama we tutym nastupanju za kritiski text powažować.

Dale chcemy tež na rozdźělenje přisłowneho materiala spomnić. Něšto druhe hač woprawdźite přisłowa (proverbia) su wšelake přisłowne prajenja (proverbialiter dicta). Při dalšim a hłubšim rozsudžowanju tutech přisłownych prajenjow abo prajidmow nasta ta myslička, hač so te same njebychu na sěchowace wašnje rozdźělić móhli:

- 1) přisłowne přirunanja (comparationes proverbiales),
- 2) přisłowne hrónčka (enuntiationes proverbiales), a
- 3) přisłowne poryčadła (phrases proverbiales).

Na tajke wašnje nasta sěchowace rozdźělenje:

- A. Přisłowa, npř. kajawki njejsu wróćawki.
- B. Přisłowne přirunanja, npř. stać, kaž měch rěpy.
- C. Přisłowne hrónčka, npř. jemu Němc na hubu bije.
- D. Přisłowne poryčadła, npř. liški honić, mydło wjesć.

Lubi serbscy bratřa! Kóždy je lubje prošeny, zo by přisłowa bjez ludom po swojej móžnosći zběrał. Hladajmy tute drohe pokłady swojeho luda hromadzić a před zahinjenjom wukhować! Duž tež na přichodny tysac serbskich přisłowow:

„Daj Bóh zbožo!“ — „Daj to Bóh.“

J. B.

Serbske přisłowa.

Zrjadował a rozmnožił

Jakub Buk.

Čitane a kritisecy rozsudzane w zhromadźiznje
filologiskeje sekcije 6. junija 1854.

Hěda nuzu honi.

Běše lědym nohé,
A bu z njeho lohéc.

Bity njebiteho njese.

Bodu-li, dha dži z puća.

5 Bohatu žonu je sebi wzał
A knjejstwo předał.

Bohatych kucheń kóždemu njetyje.

Bóle khwataš,
Měnje móžeš.

Bóle šparaš,
Bóle smjerdži.

Brunka
So rad w wodže tunka.

10 Budź zrjadny,
Dha njebudžeš nihdy žadny.

Cuzemu khlěbej
Džěci calta rěkaja.

Čěsku a Sasku je wobhonił,
A njeje ničo nazhonił.

čim wjacy so přiřladyje,
čim bóle so pali.

čma ludži njejě, ale powala.

15 Copła liška so najlěpje drje.

Daj pokoj,
Dha maš pokoj.

Dobra njeźela
Chce měc dobru pónźelu.

Dobra rada
Blaznej nimo pada.

Dobre zastaće
Je poł džěla.

20 Druha ruka,
Druhe zbožo.

Druhemu je lohko wucho rězac.

Druhi knjez,
Druhe prawo.

Druhim k woli,
Sebi khlubu.

Ham, hdyž mam;
Jěm dyžlěm.

25 Hdyby koza dlěšu wopuš měła,
Dha by někomžkuliž woči wubiła.

Hdybych mět, kaž nimam,
Dha bych móhl, kaž njemóžu.

Hdyž bohaty wumrje
A khudy swinjo zarěže,
Dha je wulke powjedanje.

Hdyž herc zapiska,
Dzewjeć brachow zaskoči.

Hdyž chce Bóh měc noru (blazna),
Wozmje starom mužej žonu.

30 Hdyž je juška jara słódka,
Dha so bórzy wutunka.

Hdyž mam, dha ham;
Hdyž nimam, dha tradam.

Hdyž njeje ze škličkami,
Dha je tola ze lžičkami.

Hdyž nuza z durjemi nutř dže,
Dha přeceljo z woknami won skakaja.

Hdyž so hrozna slubiš,
Dha so rjana njewostudžiš.

35 Hdyž so pohončej křudžiščo
A prošerjej kij w rucy zhrěje,
Dha žadyn lohey njepušćitaj.

Hdyž so sněžka nańdže,
Dha so šćežka zańdže.

Hdyž stare woły hraja,
Chce so wjedro přeměnić.

Hdyž woła zelena žabka,
Dha so rady kapka.

Hdžež je dobra mys (mysl),
Tam je ruma dosć.

40 Hdžež je lětsa mjerwa,
Tam je k lětu beja.

Hdžež je žona w kholowach,
Tam je čert hospodař.

Hdžež ma wlohu,
Tam rosće.

Hdžež so nihdy njeswari,
Tam so k zbožu njehnoji.

Hdžež su wysoke hory,
Tam su hluboke doły.

45 Hlód je njepřećel.

Hordosć maš darmo,
Pokrutu khlěba dyrbiš kupić.

Hubje njeje wěra.

Ja sym pluwy zajimał (sebi požčował),
A čistu pšěncu dyrbju zasy dać.

Jedyn kluč wšě zanki njewotanka.

50 Jeneho štoma dla hola njepadnje.

Jěsć a pić je poł žiwjenja,
W heli ležeć cyłe.

Kajawki
Su njewróćawki.

Kajkaž wutroba,
Tajki je tež džak.

Kajkež je pomhajbóh,
Tajke je wjeršpomazy.

55 Kajkiž korjeń,
Tajki wukorjeń.

Kał je Bóh nam buram dał,
Z mjasom do města je hnał.

Kaž kokoš hrjeba,
Žona muža jeba.

Kaž kur leći po wětřiku,
Tak paduchej woći po branju.

Kaž so młody nałožiš,
Tak so stary zadžeržiš.

60 Kaž so nawučiš,
Tak so zadžeržiš.

Kiž móhl wšitkim wutrjechić,
Ma so hišće narodzić.

Knježe služby su knlojte.

Kokoška, kiž njehrjeba,
Zornješka sej njenamka.

Komuž žony mrěja
A konje steja,
Temu so kubło roji.

- 65 Konjej, kiž najwjacy čehnje,
Dawa so z wjetša najmjenje wowsa.

Kostyrwja praji: Buro, žiw so,
Ja njesu, hač so mi khribjet zhibuje;
Šmica pak praji: Buro, zderń.

Kotoł so khachlonkej směje,
Zo je čorny.
(Wobaj pak staj jenajkej.)

Koždy je tam najradšo,
Hdžež ma runja swojeho.

Koždy ma swoje hory.

- 70 Koždy ma swoje kosydło.

Koždy ma swojeho kraholca.

Koždy swoje lubuje.

Kury slyša najradšo khapona spěwać.

Khopica hnoja doma na dworje
A domjaca džowka nutřka na stole
Jenak wjele přinjesetej.

- 75 Khromy čert je najhórši.

Khromy so najskerje podsunje,

Khwalće wonka,
Budźće nutřka,

Lane symjo a pjanka
Matej so w woleńcy jenak.

Lěpje dočakać,
Hač pokhwatać.

80 Lěpje mało z česću,
Dyžli wjele z lesću.

Lěpje njepopřeńki,
Hač wobžarowanki.

Lěpje pod swojej wěchu,
Hač pod cuzej třěchu.

Lěpje so maš,
Lěpje sej žadaš.

Lěpje šic a próc,
Dyžli po dworach kleskać.

85 Lěto ma dolhi pysk (wulku hubu).

Liška praji: Kalena
Njeje žana malena.

Lońše směški
Lětuše plački.

Lóže maš,
Lóže daš.

Mandželstwo bjez dzěsća
Je swět bjez slónca.

90 Młodemu dubej
Dyrbiš z časom hłowu ceć.

Młodemu hólcej a hawakej
Je jenak wokolo zańc.

Młodosć
Tórnosć.

Młody hólce poł zemjana.

Móc přez prawo dže.

95 Muž njezamóža z wozom nawozyć,
Štož žona w šórcuše wotnosy.

Mysle ludži jebaja.

Mysle šerja.

Na jazyku měd,
We wutrobje jěd.

Na mału khěžku
Tež bože slónčko swěci.

100 Na swěće njeje ničo hubjenše,
Dyžli bohata žonu měc.

Najprjedy twarić
A potom swarić.

Něčeje horjo
Něčeji směch,

Něchtóžkuliž Janej do wočow hlada,
Hač Jakub (Michał) njeje.

Nima žona drjewa,
Bórči éi, kaž čmjela.

105 Nimaš ma kóžde lěto mlode.

Nimo ćernja
Bjeř sej drastu hromadu.

Njebudź wowca,
Hdyž je će Bóh borana stworil.

Njećesé
Wjacy wužije, hač ćesé.

Njech je stara wěcha,
Je wšak tola třěcha.

110 Njech so dže,
Kaž so chce,
Jeno zo so klepoce.

Njeprawe kubło
Prawe sobu zežerje.

Njeprawy kroš
Džesać prawych zežerje.

Nuza
So wšelko huza.

Nuza so po dworje wala,
A Nimaš z woknom nutř hlada.

115 Nuzowana lubosé
A porjedźana rjanosé
Njetyje.

Paduch padučeje pomha.

Palenc
Je walenc.

Piwo rady za pičolku wonja.

Pjerd je lékař khudeho.

120 Pjerd njej hrěšny,
Ale směšny.

Po lichomniku brojeř.

Pod cuze blido
Je lohko nohi tykać.

Poľna njeje kopa,
Hdyž pobrachuje snopa.

Pola wopuše
Njeje pola hłowy.

125 Polo ma woči,
Keřk ma wuši.

Požčawki
Rady klacawki
Domoj khodža.

Praskać móže něchtóžkuliž,
Ale nic jěć.

Prawda woči kaľa.

Prózny dyrbi rumować.

130 Překhwatanka
Škodowanka.

Raňši dešć
A njewjesćinski plač
Jenak doľho traje.

Samsna khwalba w rići kała;
Druhich khwalba česé ěi dawa.

Sebi čěra z karanom,
Druhim z džěrkawcom.

Słaby (khudy) je bity.

135 Slub ma nohi,
Dar hakle rucy.

Slubić a dać je wjele.

Směški a plački
Su w jenym měšku.

Spěwaj a džělaj.

Stara baba ryzy kón,
Młoda holca njetopoř;
Starej babje dwoje hrabje,
Młodej holcy štwore cypy.

140 Stareho zajaca
Njetrjebaš wučić do kału khodzić.

Starši woł,
Twjerdši roh.

Stary ma smjerc před woblečom,
Młody za khribjetom.

Swar
Je boži dar,
Puki
Su čertowe suki.

Swět so džiwnje wobroća,
Hdyž žona muža w mocy ma.

145 Sylna blaba
Na džěło je słaba.

Što mi pomha wulki hród,
Hdyž je nutřka luty hlód.

Štož je džensa hotowe,
Jutře njemórči.

Štož je lěpše, dyžli woš,
To sej pěknje domoj noš.

Štož khudemu daš,
Ći w wložičcy narosće.

150 Stož njeznaješ,
Sej nježadaš.

Stož sej nadržebiš,
To dyrbiš zjěsć.

Štož slodži,
Nješkodži.

Stož so čehnje,
To so zjě.

Štož so na bože stpěće šije,
Do teho bože njewjedro bije.

155 Štož stari zhromadza,
To mlodži rozbroja.

Stož syješ,
To žnyješ.

Štož sypaš,
To mjeleš.

Štož čuje,
Tón duje.

Štož chce něšto dóstać,
Dyrbi něšto wustać.

160 Štož chce wobjedować,
Dyrbi prjedy spěwać.

Štož je jara mudry,
Je poł njemdry.

Štož je posledni do měcha,
Je přeni z měcha.*)

Štož je z kóčku wlóčil,
Najlěpje wě, kak čehnje.

Štož ma hubu,
Tón ma rucy.

165 Štož nochce woči rózdžerać,
Dyrbi móšeń wotwjerać.

Štož pjerdzi,
Tón smjerdzi.

---

*) Lěpje: Posledni do měcha,
Přeni z měcha.

Abo: Přeni do měcha,
Posledni z měcha.

Štóž skomdži čas,
Tón skomdži kwas.

Štóž so boji,
Teho wšudžom loji.

Štóž stare njeplata
A nowe na kedžbu njebjerje,
Daloko njepriindže.

170 Štóž starku předa,
Zbožo předa.

Štóž za mlode kida,
Dyrbi na stare hlodać.

Štóž za wotsćen přima,
Ničo w horšći nima.

Tučna kucheń
Čini suchu móšeń.

Ty budžeš tak wjele naworać,
Zo njebudžeš móc zawlōčić.

175 Ty wšě šćežki do rće wěš,
Z ríce žanu.

Wěčnje pyšny,
Nihdy dušny.

Wjac jich je,
Lěpje słodži.

Wjacy daš,
Wjacy hnady maš.

Wjele nawoženjow,
Žadyn bjerjak.

180 Wjele za dźiw wjele pomha.

Wjeselša myslička,
Prózniša móšnička.

Wjetša khopička,
A Bohu lubša.

Wjetši sy,
Wjetše maš prawo.

Wjetši šelma,
Wjetše zbožo.

185 Woda
Wšitko zhłoda.

Wostał je tam
Posoł a wosoł.

Wot wowsa
Konik pěknje kolsa.

Wšitko ma swój kónc.
Kolbasa ma dwaj.

Wšo butra njeje,
Štož so maže.

190 Wudowc ma škličku a lžičku,
Młody hólc nima ničo.

Wudowc skerje žonu dóstanje,
Hač syrotki maćeř.

Wulka hara
A mały kwas.

Wulka robota,
Małe twarožki.

Wyše stejiš,
Hlubje padnješ.

195 Wyše stupiš,
Dale widziš.

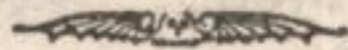
Zaplata dyrbi
Wjetša być, hač džěra.

Zrališe žito,
Lóže so roni.

Zyma ma wulki brjuch.

Žona muža zjeba,
Byrnjež woči měł,
Kaž wokata křida.

200 Žonu sebi bjeř ze susodstwa,
Kmótrów proš sej z daloka.

Serbske přisłowa
a
přisłowne prajenja.

Zrjadował a rozmnožił

Jakub Buk.

Čitane a kritisey rozsudžane w zhromadźiznje
filologiskeje sekcije 4. oktobra 1854.

A. Přisłowa.

Ach, mój Božo,
Hdže budže k lětu moje łožo?!

Bóle měšane,
A lěpše je.

Bóle so pije,
Bóle so chce.

Časka mjaska
W bróžni praska;
Muka
Z bróžnje kuka.

205 Dawaćeř je wumrjeł,
A syn so njeje po nim radził.

Druha hłowa,
Druha mysl.

Druhi kraj,
Druhe wašnjó.

Fiks je slaknył,
A Dołhodosć je tež něhdy žiwy był.

Hdyby hubička wodźičku piła,
Dha by móšnička pjenježki měła.
(Hdyž njechaše hubička wodźičku pić,
Dha zadžerny móšnička rić).

210 Hdyž hospoza wumrje,
Je mjenje jeji a mlóka;
Hdyž hospodař wumrje,
Čuje lubja a wosrjedk.

Hdyž khudy wumrje,
Dha mało zwonja;
Hdyž bohaty wumrje,
Dha daloko zhonja.

Hdyž přińdže na kupjenje,
Dha přińdže na tradanje.

Hdyž so prošeř khlěba najě,
Dha je najhórši.

Hdyž spytaš,
Dha zhoniš.

215 Hdyž vysoko zalězeš,
Dele dže ćežko.

Hdžež mloda do domu přińdže,
Tam stara křidła krydnje (dóstanje).

Hdžež plót je roztorhany,
Tam kóždy lohko zalěze.

Hdžež so kuri,
Tam je woheń.

Hdžež so wari,
Tam so pari.

220 Hluboka brózda,
Dołhi klós.

Huscíše sej nadrjebiš,
A huscíše dyrbiš jěsć.

Jena
Nima mjena.

Jeneje muchi dla
So dobra jědź prječ njekida.

Jenož zo maš klětku,
K ptačkej budže rada.

225 Kaž pluh kliniš,
Tak wora.

Kowarjowy dórtek
Krawcowy wobjed.

Kóždemu snopej
Narosće powrjestło.

Kóždy paduch
Ma swoju wuryč.

Kruwy njezjebaš;
Dawaja, kaž su dóstałe.

230 Khorosé přičeri na konju,
Po štyrjoch prječ lěze.

Ludžo činja protyku,
A Bóh wjedro.

Macochia zły prut.

Mikus je wumrjeł,
A Dawačk njeje so hišće narodził.

Mjeńši
Je rjeńši;
Wjetši
Bóle bječi.

235 Mudremu so husto wudrje.

Na mozyrojtoh woła
Słuša mozyrojta kwaka.

Na twjerdy pjeńk
Twjerdy klin.

Nahły dešćik do wěnce
Wěšćeř wulkoh bohatstwa.

Něchtóžkuliž by herc był,
Hdyby piskać móht.

240 Njeprošenych hosći
Za helu sadžeja.

Njerjad so najbóle symjeni.

Njezbožo ludźi wujedna,
Smjeré jich zruna.

Pobožni
Su wobožni.

Přez wyššich ludźi prohi
Njestajej rad nohi.

245 So njesměš dale přěscerać,
Hač so móžeš přikrywać.

Sobota

Khudoh muža robota.

Stajnje slónčko njeswěći.

Suchi pos, hdyž so nažerje,
Je najhórši blawkar.

Sylny šćini sej najskerje škodu.

250 Syty hlódnemu njewěri.

Štož je wyše,
Zjědza myše.

Štož wariš,
To wukidnješ.

Štož hlada kazańja,
Njeh hlada tradanja.

Štož je jara mudry,
Tón je husto bludny.

255 Štož mjelči,
So njepřeryči.

Štož něšto zle na myslach ma,
Rad swěčku pódla njestaja.

Štož sej w léce hwizda,
Tón njeh w zymje rejwa.

Štož škleńčki dopije,
So rady wopije.

Teho dla ma kowař klěšće,
Zo njetrjebał sam přimać.

- 260 Tři dny stare hriby
A tři dny stari kermušni hosćo
Su jenak lubi.

Tunja kup
Rady droha kup.

W swojim času próca mała
Je wulke džěło zlutowała.

Wilki — lazy spody šilki,
Małki — spody ławki.

Wšelko,
Mój wjelko,
Hdyž liška doma njeje.

- 265 Wulki — njejě žane kulki,
Mały — žane jahły.

Wužiwaj zrjadnje,
Dha wužiwaš dolho.

Z wumješka
Do brjuška.

Zeger (časnik) zastanje,
Ale čas nic.

Zopa (poliwka)
W brjuše hopa.

- 270 Žadyn khumšt njeje protyku činić,
Hdyž je lěto nimo.

—————

B. Přislowne přirumanja.

- Běžec, kaž skulej.
Bojec so, kaž wudra.
Čahnyć so, kaž drohi čas.
Čahnyć so, kaž powrjestlo.
5 Doma ležec, kaž jěž w džěrje.
Doma ležec, kaž šwinc.
Hlupy, kaž scěna,
Hórši, kaž (hač) drapa.
Khodzić, kaž wał lodow.
10 Lěni, kaž pjenk (hnój).
Měšec so, kaž pazđerje do rće.
Na šiju lězć, kaž drapa.
Nuzne mčc, kaž myš w njedželach.
Pišćec, kaž twarohowy mčch.
15 Pobožny, kaž kocor pola twaroha.
Prašec so, kaž připołnica.
Přecy w jenej drasće, kaž wol w jenej koži.
Při něčim stejo wostać, kaž wol při wale syna.
Přiměrjec so k něčemu, kaž kokoš k šćenju.
20 Rosć, kaž rěpa (hrib).
Rózdžerać so, kaž žaba na šćernjo (na šćernišću).
Slowo, kaž worjeh.
Slěny požerać, kaž male džěco.
Smjec so, kaž butřanka.
25 Smjec so, kaž Němc (slěpc) na tykanc.
Smorčec, kaž dundyr w plonuchach.
Smorčec, kaž jěž w plónčiku.
Stac, kaž muž w měsacu.
Staj, kaž psyk a kóčka.
30 Stupic so, kaž slaby plat.

- Sy, kaž stara Walpora.
Šiplić so, kaž bruk w njerjedže.
Škrěć so, kaž butra na slóncu.
Temu huba dže, kaž młynske kopyčko.
35 Temu huba na khłóšćenje wisy, kaž kozy.
Temu so dže, kaž knježim zastojnikam.
Temu so dže, kaž trukam při drozy.
Temu so zda, kaž prašiwemu proseću.
Teptać, kaž gjanzor w blóće.
40 Trjechić, kaž čert do horncow.
Třepotać, kaž wosowy list.
W zbožu sedžeć, kaž Malešćenjo w blóće.
Wisać, kaž čerw za skoru.
Wiselne, kaž šibjeńčne drjewo.
45 Wjerćeć so, kaž mucha w zwarje.
Wjerćeć so, kaž mutlička (wjertawka).
Wobužny, kaž stary stupjeń.
Wokoło khodzić, kaž gmejnska heja.
Wokoło łazyć, kaž črjowo.
50 Wokoło łazyć, kaž zywanje.
Wokoło skakać, kaž hornčerski hólc wokoło
Wudžěrać, kaž sowa. [hlinjaneje jamy.
Wupjerać so, kaž nadnty měch (hójb).
Wušne, kaž džěsću britej.
55 Wušne, kaž psej cypy.
Wušny, kaž pos w kemšach (w kuchni).
Z hłowu mjetać, kaž knjejski kón.
Zakhadžeć, kaž rječaznik.
Zakhadžeć, kaž zle njedobre.
60 Žwać, kaž kocor koľbasu.
-

C. Přistowne hróněka.

- Bić někoho, hač wolij dawa.
Bojiš so, zo či rić hłowu wottorhnje (na hl. skoči)?
Bojiš so, zo móhl sebi lěnju žiłku načahnyć?
Ćma, jako by kołmaz kidał.
5 Ćma, zo móhl motyku powisnyć.
Ćma, zo móhła sekera wisać.
Daj sebi něšto smužkate (pisane) džeć!
Hłupy, zo móhl słomu žrać (a kamjenje prikusować)
Jeho nan je so w butřancy tepił.
10 Jeje česé za njej běha.
Jemu Němc na hubu bije.
Jěć, jako by z njebozom wjerćał.
Jich pos a naš pos staj něhdy z jeneje šklě jědłoj
Jich woł je so něhdy z našeje luže napił.
15 Mortkowčenko z prózneho pija.
My budžemy jeja bělic a škorpizny tebi dawać.
My budžemy tež khlěb pjec.
Nuzne měć, jako by tykancy pjekl.
Placnyć někoho, zo so jemu bjezwoći zaswěći.
20 Prasnyć někoho, zo jemu čerwjeńka wuskoći.
Prječ, jako by jeho wichor wzał.
Přińć, hdžež kury a husy seru.
Sedzi, jako by jemu pawk hubu zapřadł.
Strowa ta hłowa (kiž tu tehdom budže)!
25 Škrěčiš, jako by či ročk wulećał.
Taj drje tež z jenej karu jězdžitaj.
Taj staj kaž na jene kopyto bitaj.
Tam je len hač do kolen a konopje hač do wušow.
Tam je tajka njerodnosć, zo móhle swinje kwićeć.
30 Tam njeje dušnje, hdžež so dań sobu za blido syda.

- Tam so khachle čumpaja (su panyle).
Tebje je dobro po smjeré pósłać.
Tehdom budu ja w pincy rejwać.
Teho je tež prawje koza liznyła.
- 35 Tej dawno póčki šćerkotaja.
Tej kóžda pčołka bórći.
Temu je Hadam kmótr byl.
Temu prawje sadlo rosće.
Temu su makowych hlójkow nawarili.
- 40 To je džewjata woda wot pjeluški (powzki).
To je, jako by kokoš do hromady žita zaklepał.
To je tež běle, jako loňši sněh a lětuše blóto.
To je tež rune, jako motedło, a křiwe, jako wrjećeno.
To móhl přecy němski spěwać!
- 45 To su mi wysoke prohi za moje nohi.
Tón je serp zjědł, abo tež: Tón je třěsku póžrjel.
Tón njeje hódny, zo by jeho z wózhorom zarazył.
Tu maš měch a raki (měch a lučwo).
Ty sy sróču nóžku zjědła.
- 50 Wěm hižon, hdže twoja kryda piše.
Wot teje muki so tež žadyn khlěb pjec njebudže.
Wón je džewječ rjemjesłow a džesaty slěpc.
Wón je tam pječeny a warjeny.
Wón njeje zady pjecy pobyl.
- 55 Wón sebi mysli, zo jemu kral swinje pase.
Wšak sy, kaž na jenej žilcy.
Wšitecy nimo trječichu, naš nan při samym (trjechi).
Wšitko k Rakecam wisy (z wětrnikom steji).
Wšudžom pódlu byé, hdžež pos wopuš zběhnje.
- 60 Žwać, jako by woł do wody škerjedził.

D. Přislowne poryědka.

- Běle z wóčka brać.
Bělej ručcy nosyć.
Brjoha so přimnyć.
Do swojeho hornčka hladać.
5 Hotowy na wusmužowu horu.
Kamjenski nós měć.
Kocora éahać.
Koči pomjatk (rozom) měć.
Kózlíka wjazać.
10 Kraholcam prudla lac.
Kruwu předać a husle kupić.
Kunčika domoj přihnać.
Khachlicy přilěpjeny być.
Khlěb w psyčej hěće (budže) pytać.
15 Lěnjeho pasć.
Liški honić.
Mydło wjezć.
Na cyly swět so wudać.
Na fararjec ladko přińć.
20 Na khribjet so synyć.
Na pěsku ryby łojić.
Na swjatu Nihdu.
Na wodže mólcíć.
Na wšěch hozdźikach być.
25 Někomu třěsku rubać.
Někomu woči wótrjeć.
Někomu wuši trěć.
Nohi zwróćić.
Nowe lěto (hody) dać.
30 Po dyrdomdejach wokoło khodźić.

- Po pécnej dani khodzić.
Po wsy khodžo klinki bić.
Protyki džělać.
Prózne klinčki bić.
- 35 Prazu kałać.
Psy kałać (pasć).
Psy za wopuše wjazać.
Rady bańku zběhać.
Riće wopariće ze zymnej wodu.
- 40 Stajnje wokno na šiji měć.
Stareho łojić.
Šěsć bjez nórta.
W hajku hwizdać.
Wětr haćić a pěsk khopić.
- 45 Wjelka honić.
Wokoło plotow łazyć a psy bić.
Z luže do blóta přińć.
Z lužički do morja přińć.
Z lěwej ruku čakać.
- 50 Z móšnje jěsć.
Z něčejimi kosćemi krušwički klepać.
Z někim slepeho hrać.
Z wokatej křidu wodu nosyć.
Za kerkom lěhać.
- 55 Za psy hić.
Za zwadu jěć.
Zahe sedłować a pozdže jěć.
Ze suchej hubu zjěsć.
Zmija (kuboćika) měć.
- 60 Židki w kholowach.
-

30

ad A. Bjeze dna žadyn hat njeje.

Brěza je najlěpše zlobjene zelo.

Čas a maz

Rólnika na nohi stajitaj.

Čerwjenska ćetu róslicu njeznaje.

275 Čim bohatši knježa,
Čim khudši poddanjo.

Dlěši džen,
A krótša nič.

Do Bohaćic je jěl,
Do Khudźic je trjechił.

Dobrych kusow so najskerje wobjěš.

Druhdy kuli so zbožo pod nohi;
Jedyn je njewidzi, druhi je podtepcy,
A lědom třeci je zběhnje.

280 Dyrbi dželaćer na zdu łakać,
Da tež rady na so čakać.

Hdyby křud był wows
A sakrowanje ćahnyć pomhało,
Dha by něchtóžkuliž zapřah měl.

Hdyby wosoł kuchař był,
Bychmy wšitcy wósty wobjedowali.

Hdyž chceš ptački łojić,
Z kijom do nich njemjetaj.

Hdyž swědomjo wotući,
Přiběhnje čert je kolebać.

285 Hdzež je blada,
Tam je zwada.

Hłowa pod krónu tež boli.

Hlód njehlada na šklu,
Ale što je we škli.

Hnady hladać
Rěka husto nuzu tradać,

Holče styski
Hólče směški,

290 Holička bjez lena
Nima žanoh mjena.

Hornyk ničo njepomha,
Hdyž nimaš ničo warić.

Hospoza z wočomaj kruwički kormi.

Hupaki tež hnězdo rjedža.

Jena khójca
Njeje hišće žadyn lěs.

295 Jeneho kroška dla
Móšnje njetrjebaš.

Jenemu džěło,
Druhemu přelóštowanje.

Kaž tolerje piskaja,
Tak kroški rejwaja.

Khlóšće kusy
Činjà lohku křinju.

Khory směj so,
A khudy wjez butru na wiki.

300 Khudy a khory
Dyrbi sebi wjele lubić dać.

Khudych ludži piwo njewokisnje.

Knjeni ma wjele ćetow.

Kral ma doľhu ruku.

Kóždy dzeń kermuša
Wěsta wostuda.

305 Kóždy ptačk, kiž spěwa,
Njeje syľobik.

Kóždy skóržbnik ma prawo.

Kus wjele — škodži wjacy,
Hač — kus maľo.

Lěni so boji lehnyć
Stanjenja dla.

Lěpje křiwe nohi strowe a čile,
Hač rune a brašne.

310 Lěpje z kerka hladać,
Hač do kerka.

Lěta sylneho muža stuleja.

Lipa bjez džaka wonja.

Lubjena kokoš jeja njenjese.

Mać
Je wšudžom znać.

315 Maľy suk tež ćehnje.

Mazany njetopoř
Wodnjo sej won njewěri.

Mjedawki kóždemu wonjeja.

Morwemu kraholcej
So ptački směja.

Móšnje jastwa wotćinjeja.

320 Na horu horje
Bjez khilenja njeńdze.

Najaty kóń,
Lěni čahař.

Najtołši lód zańdze.

Njezbože je tunje.

Nócka wjele prajíc wě.

325 Nuza ma křidła.

Paduch ma wjele wočow.

Padušne penjezy njeplěsniwja.

Pčolki w zymje njenoša.

Pjenjez je knjez.

330 Pjeńk wostanje pjeńk.

Płonuchi su rjane ličkate.

Póznjemu hospodarjej
So za dzesac lět junu radzi.

Prječ, kroško, polečk dze.

Prjedy pobrachnje
Hospodarjej, hač čeladnikej.

335 Prózny měch njesteji.

Radlica, z kotrejž so najbóle wora,
Je najswětliša.

Radšo bosy,
Hač w zajatych črijach.

Radšo nanowy puk,
Hač cuzy swar.

Radšo pjekarjej,
Hač lěkarjej.

340 Rosće dzěsću zub,
Woła hnydom: khlěb!

Ryba křidła njetrjeba.

Składnosć je zawjednica.

Skupy syjer
Khudy žnyjer.

Słowo njeje žana heja.

345 Slepy njeje hluchi.

Slepy so wo woči njeboji.

Smjerc njeda so wotplacić.

Sněh je dobre poslešćo.

Stara lubosć korjenja njezhubi.

350 Stare kury njenjesu.

Starosć njekormi.

Stary
Pase bary,
Młody
Čini wjele škody.

Stary štom so derje njepřima.

Susodstwo bjez plotow a měznikow
Je wěste njepřecelstwo.

355 Swojeho runjeća so najlěpje znaje.

Sy-li pšenca,
Dha bjez kostyrwju so njeměšej.

Sylzy wocel překusaja.

Syrotki wuj bórzy woteznaje.

Syry popjeł džěcom hoji.

360 Ščerbak tež kusa.

Šolćic konje kóždy placa.

Što tež hlupy wě,
Hdyž jom mudry ničo njepraji!

Štóž do luže lěze,
Njedyrbi chcyc suchi wulěsć.

Štóž prócu lutuje,
Swoju móšeń wobkranje.

365 Štóž so wody boji,
Njetwař so k rěcy.

Štóž wě kranyć,
Wě tež khować.

Štóž wopušći Boha,
Wopušći sam so (sebje sameho).

Toler so skerje přečini,
Dyžli zasłuži.

Twaroh dyrbi tež swojeho muža stejeć,
Hdyž je pinca butru zarazyła.

370 W bróžni njejsu žane ławki.

W holi su najćopliše khachle.

W Pakostnicy rosće šibjenčne drjewo.

W žanych škórnjach so lěpje njekhodži,
Hać nawoženkich.

Waš dzećel
Je našeje kozyny přećel.

375 Wjacy hrimanjow,
A plódníše lěto.

Wječorne pućiki wšelake zhonja.

Wo prašiwu mjedawku njekusa wosa.

Woda
Nima słoda.

Wokoło hornyčernje
Waleja so čropy.
(Wokoło dračernje-kosće.)

380 Wowsakec konje
Nastajnje hraja.

Wudowine sylzy
Podmjelu kamjeńtny hród.

Wulka woda,
Wulka škoda.

Wulke dešće
Pytaja dobre třěchi.

Wulkemu krušk
A małemu skibku.

385 Wupožći so skerje,
Hač zasy dom bjerje.

Wutroba je małe polo,
Ale wšo na nim rosće.

Wutroba ma husto
Čežše njesć, hač khribjet.

Wyše klósk hłowu zběha,
Prózniši je.

Z kralom so rady wujuja.

390 Z małych źórłow wulka rěka.

Z widlicami so njedušnje loskota.

Zhubi so lóže, hač namaka.

Zła huba

Dobre mjeno zežerje.

Złotakec holcy

Su kóždemu rjane.

395 Zlotki so zwukuleja.

Zlotu ruku

Wšudžom witaja.

Zly jazyk šiju zlemi.

Zubač

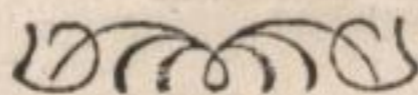
Žaneje dójki njetrjeba.

Žołma žołmu honi.

400 Žonu prjedy njespóznaješ,

Hač z njej kórca sele njezjěš.

(Tutón dodawk přislowow čitaše so 14. meje 1856.)

Serbske přisłowa a přisłowne praidma.

Zrjadował a rozmnožił

Jakub Buk.

Čitane a kritiscey rozsudzane w zhromadźiznje filologiskeje
sekcije 16. haperleje a 30. septembra 1857.

A. Přisłowa.

Bjeze dna dóncu njenaliješ.

Bohata njewjesta
Wobužna hospoza.

Bohaty žiwi khudeho,
Khudy bohateho.

Bóh tón knjez dawa, hdyž bjerje.

405 Bóhlbyknjez we rěi
A w wutrobje čerći.

Bóle khwataš,
Bóle šmjataš.

Cuzec měd je najslódši.

Cyrkej wostanje boži dom,
Byrnjež so swinjo wo nju pošudrowalo.

Čerwa krušej je najprjedy zrała.

410 Čim bohatši knježa,
Čim khudši poddanjo.

Čorny młóuk a běły kowař
Njejstaj žadyn wjele hódnej.

Dale sćeleş,
A hubjeńšo mjeleş.

Dary woči mola.

„Derje“ hlada, hdže je „lěpje“.

415 Do huby je runa droha.

Dobra huba,
Wjele sluba.

Dobra rada je k všemu trěbna.

Dolhi swar a kuša pokuta.

Dolhi swar čini twjerde wuši.

420 „Dyrbiš“ njedžiwa na „chceš“ abo „njechaš“.

Dzensa mrók a jutře slónco.

Hdy by kóčka křidła měla,
Bychu wróble žadne byle.

Hdyž bohaty wumrje,
Ma wjele přewodžerjow.

Hdyž so dolho dypa, wěcka wuskoči.

425 Hdžež džěčo wukhwaluja stari,
Tam rejwa wopica na bari.

Hdžež je khudoba,
Tam je zrudoba.

Hlohonc žanych mjedawkow nima.

Hněw je slepy radzićel.

Hordačka hrabnje smjerdžaty kónc.

430 Hordy duch a prózny brjuch.

Hornyk, kiž dźowka rozbi, běše dušny;
Tón, kiž hospoza rozbi, njebě k ničom.

Hólče skački
Holče płački.

Hórši suk,
A wjetša heja.

Huba slódka,
Khuda lódka.

435 Huba zła
Je mordarka.

Hubjena puć pohonča wuči.

Hubjeński krawc,
A dale sebi po njeho khodža.

Chceš njepřećelow měć,
Ryč jenož wěrnosć.

Je tu jenož nalěćo,
Ptački přiindu same.

440 Jedyn syje,
A druhi žnyje.

K móšni je skerje rada,
Hač k pjenjezam.

Kajkež je to,
Tajke je wšo.

Kajkež žórło,
Tajka woda.

Kajkiž ptačk,
Tajke hrónčko.

445 Kamjeń z ruki
Ma čert w mocy.

Kawka je kawka,
Njeh tež na hrodže lehnjena.

Kermušu chceł kóždy čert wuj byó.

Khory (khromy) kón
Ze złotymi pódkowami namaka kupca,

Khory ničo njezalutuje,
Khiba črije.

450 Khudemu je wěčnje zyma,

Knježemu wóslej praja kón.

Kohož je kruwa zbodła,
Tón tež čeleću z puća dže.

Kohož prut so njejima,
Tón tež na swar njeđziwa.

Komuž so kharty w rukomaj zhrěja,
Tón so jich rady njepušći.

455 Kopoł je kopoł,
A byrnjež slěborny był.

Kozoł kozarnju nazdala čuje.

Kóžda koza khwali swoju brodu,

Kóžda mróčel njekapje.

Kóžde město, kóžda wjeska
Po svojim wašnju kleska.

460 Kóždy hornčer khwali swoje horněki.

Kóždy ma swoje (potajne) brěmjo.

Kóždy ma swoje wašničko.

Koždy štomik ma swoju žerdku.

Kurjo (rady) patu wuči.

! 465 Lačnemu patoki za piwo słodža.

Lěkarjo tež smjerći njewujědu.

Lěnich ma kóždy dzeń njedźelu.

Lěto so wjerći a myslička z nim.

Libjo (rady) starku wuči.

470 Měd za wobuzu słódki dosć njeje.

Měchej, kiž móže ryčeeé,
Njeda młónk do młóncy.

Mihel najbóle mača.

Mjelčak nikoh njepřeradzi.

Mjelčak so módrjeńcow zminje.

475 Mjelčaka jazyk njeboli.

Mjeńši pos a hórši blawkař.

Młoda kopřiwa tež wožaha.

Młody knjez a młoda krej.

Mudremu so tež nimo kuli.

480 Muchi kałaja, ale jědojte njejsu.

Na kemšacym pućiku
Rosće wutrobne zelo.

Na kwasu pas jazyk.

Na wuparki njesyj wólše.

Njechašli třihany byč,
Njebudź wowca.

485 Njelětaj, hdyž křidła nimaš.

Njemdremu noža njedawaj.

Njepórjena pěk-njepječe.

Njepřikładuj na nikoh,
Abo wopališ so sam.

Njepušć so (hrijenje) hrihenje,
Wopuš so wusunje.

490 Njerodna hospoza,
Kotraž njeje wobužna.

Njewěř wušam, ale wočam.

Njezbože jedna.

Nohi njech su křiwe,
Jenož zo su čile.

Nuza nuzu lehnje.

495 Pady roznjesu so rady.

Pluwarjo so tež tepja.

Plěchača njetrjebaš třihać.

Po póstnicach přińdu jutry.

Pohonč, kiž njeje nihdy zwrócił,
Njeje wjele jězdził.

500 Połna studzeń so tež wučerpa.

Połny sud so tež wutoči.

Prěnja lastojčka přinjese brěmjo trawy.

Prjedy brodu a potom britej.

Prošerski měch nima dna.

505 Prózna mlóunca najbóle klepota.

Prózna móšeń je ćežke břemjo.

Prózny brjuch a prózny duch.

Přemačany deščika so njeboji.

Přibjerak

Ma wulki zak.

510 Ptački lój, hdyž éahnu.

Putu su putu,

A byle tež złote.

Radši dyr,

Hač dołho byr.

Rady dar

Je njebjes twar.

Raz položié jow, raz položié tam,

To čini džělo k swjatym dnam.

515 Rjeńši ptačk,

A dróžša klětka.

Ručka běła

Małko džěła.

Ruka ruku myje.

Słowo nima wopušku,

Zo móhl je zasy dosahnyć.

Slepiši klós,

A hordžiši nós.

520 Slědny wosoł

Khromy posoł.

Smjercé je dobra jednarka.

Smjercé njehlada na lěta.

Smorže wěš, što počmje zjěš,
Pawka abo muchu.

So wuslěkać je lóže,
Hač so zwoblekać.

525 Spokojny ma wšeho dosć.

Staroba je wobuza.

Starše husle, a rjeńši pisk.

Stary pos ma tupe zuby.

Sylniši wichor, a skerje so zlehnje.

530 Syw maš w rukomaj ty,
Žně dawa Bóh.

Šewc njekhodź dale kopyta,
Ani žona dale kudźele.

Šěra knjeni, čorne džowki.

Šěrša rěka, dlěši móst.

Šěsnak je lubši, hač wosmak.

535 Škrička zapali wjes.

Štož je liška zawinowala,
Dyrbi husto wjelk zapokućić.

Štož njewidžu,
Do wočow mje njekala.

Štóž čerta husto zetyka,
Na posledku z nim so zeznaje.

Štóž je Lóbjo přepluwał,
Njeboji so Spreje.

540 Štóž so na starosće lehnje
A z nadžiju so wodžeje, spi derje.

Štóž so šumjenja boji,
Njekhodź do lěsa.

Štóž wysoko lěta,
Rady nizko syda.

Štóž wysoko zalěze,
Lohko dele padnje.

Štóž žanych wowcow nima,
Temu žane njeslakaja.

545 Šula sčerpliwosće
Do smjerće so njewukhodzi.

Tež z wulkeje šklě
Jěz z małej lžičku.

To su dobre časy,
Hdyž pčoly na stare noša.

Ty sy tajki dawačer,
Kaž čorny Jurij (čert) wobradžer.

W próznej mlóncy njejsu myše.

550 Wěr, ale komu?

Wětrnik wjeré,
Hdyž wětr so wjerći.

Wjacy gospodarjow,
A hubjenše gospodarstwo.

Wjacy kazaš,
A wjacy maš bić.

Wjacy maš,
A mjenje daš.

555 Wjacy maš,
A wjacy sebi žadaš.

Wjacy sebi nasypaš,
Wjacy dyrbiš zmlěć;

Wjele kćenja, mało sadu.

Wjesoła nóc a zywate ranje.

Wjetše kubło, hórši skupc.

560 Wjetši pjenk, a wjetša heja.

Wokač najmjenje widzi.

Wosoł ma so rady za knjejskeho konja.

Wostaj skerje wołmu, hač wowcu.

Wot swojich ludži najćežo bjerješ.

565 Wowca so tež wobara.

Wowcka rady mižo zetyka.

Wróna wrónje woči njewudypa.

Wšitke črije na jene kopyto njeńdu.

Wulcyčinjenje maš darmo,
Ale pychu dyrbiš sebi kupić.

570 Wulka pišćel a mały dych.

Wulka próca a mała mzda.

Wulke klachi su najmjenje spěšne.

Wulke ryče maš,
A mało składu daš.

Z jałorca slowki njepadaja.

575 Z knježimi je ćežko skoržić.

Z kusateje huby
Wubija zuby.

Z nosom do lofta,
Z nohu do blóta.

Z pěskom so rěka hubjenje haći.

Z prózneje šklički njesłodzi,
A byrnjež złota byla.

580 Za mlode hordačk,
Na stare tradačk.

Za mlode židu,
A na stare pačos.

Za tym hač je zwón,
Za tym je tež špała.

Za tym hač su ptaki,
Laku so jim prudła a saki.

Zadžerak susod
Je čertowa wobrada.

585 Zašiwaj džěrki,
Dha njezměješ džěry.

Zbože hraje lěpje, hač rozom.

Zbože je někomužkuliž wostudły horb.

Zbože ma wjerćate nohi.

Zdrapany hlada so ćerni.

590 Ze žortow wudyri nawoprawstwo.

Zhubi so skerje, hač zasy namaka.

Zła puć chce měć kruteho pohonča.

Złote konje ćahnu najlěpje.

Złoty pjeršćen a pačosna košla.

595 Zliwki mało napojeja.

Žana hłubina
Njeje bjeze dna.

Žana kokoška
Podarmo njehrjeba.

Žane ćelo,
Kiž by swoju kruwu njeznało.

Zida z wonka,
Pačos z nutřka.

600 Žiwot je mi bliže horba.

Přisłowne prajidma.

B. Přisłowne přirunanja.

Běžeć, kaž kurwota (wětrik).

Ćlowjek, kaž za polak proso.

Dorosćeny, kaž zrały ječmjeń.

Dybawy, kaž stary husor.

65 Hłowa, kaž tružna ławka.

Lěni, kaž zhnije drjewo.

Muž při muži, kaž wróble do pšeńcy.

Naduwać so, kaž pucheř.

Nuzne měć, kaž žona z droždžemi.

70 Rědka broda, kaž boža rožka pola Smječ-

Sedžeć, kaž starka na jejach.

[kec.]

Stać, kaž měch rěpy.
Swěćić so, kaž dračowa kholowa.
Šiplić so, kaž skomla w kosmach.

- 75 Temu je, kaž skobanej husycy.
To je, kaž wjelkej mucha.
Wobužny, kaž brjód.
Wostudły, kaž zła drapa.
Z wječora wukhadžeć, kaž njetopyr.
80 Za pjenjezom być, kaž čert za dušu.

C. Prislowne hrónčka.

Běžeć (lećeć), jako by smudził a smalił.
Čini, jako by rozom warił.
Jemu šěračk wokoło hlówy (brody) lěta.
Kermušu po wobjedže budže lěpje.

- 65 Klesnu će, hač či šěsć nórtow wuleći.
Na tebi je widžeć, zo so mróči. [baće.
Našich kur dla wy žaneho honača njetrje-
Sedzi, jako by jeho na hubu klesnył.
Ščekota, jako by sróči drob zjědl.
70 Škrěči, jako by na widłach tčal. [stla njeje.
Tam je rada wo měch rěpy, kiž hišće naro-
Tam su prjedy wotawu brali, hač syno.
To žane Čechi njejsu. [šćuwać.
Tón je hlupy, zo móhl jeho na boži měsačk
75 Tón tež za nowy pjenjez morjo přelěze.
Tu je tež huzda dróžša, hač kón.
Wjedžeć, po čim w Kulowje wotruby su.
Wón so da wołom bosć.
Z teje mróčalki tež žadyn dešćik njepóndže.
80 Za teho sprawnosć bych morjo přelězl.

D. Přistowne porycadła.

Ćelata wjazać.

Dešćikej džěrki štapać.

Hribam džěrki kałać (wjerćeć).

Hubu stuleć.

65 Koče zbože mjeć.

Na swjate Wono.

Někomu wuheń wumjesć.

Nohi na khribjet wzać.

Pjatk a swjatk.

70 Po slóněku do hribow hić.

Při měsačku warjene.

Smorže (mudži) wjedžeć.

Šmicy łojić a bruki pušćeć.

Tkhowe wóčka widžeć a woła njenamkać.

75 Wo šiju běžeć.

Z dobrym słowom platać.

Z nosom mróčele bosć.

Z pėska postronki sukać.

Z popjela drjewo džělać.

80 Z wuhlom bělić.

Dalša kopa serbskich přisłowow.

Čitane a kritiscy rozsudžane

w posedženju filologiskeje sekcije 3. oktobra 1860.

Bóh wobradži snop,
Ale njemlóci jón.

Bóh wobradži snop,
Powrjestło dyrbiš sebi sam wjazać.

Da-li so husyčka lišcy hladkować,
Dha je so wo nju stało.

Do blóta padnyć njeje najhórše,
Ale w blóće ležo wostać.

605 Dobru žonu dyrbiš
Srjedź běleho dnja z latarnju pytać.

Dowoliš nohc,
Wozmje so lohć.

Ducy won so směje,
Ducy dom so drěje.

Hać hłowička,
Dha wašničko.

Haperlejka
Z wjedrom rejka.

610 Hdžež je khuda fara,
Tam dyrbi pop sam zwonić.

Hdžež wšitko swoje město ma,
Tam nima město komuda.

Hejzo na lidorje ničo njewotpadnje,
Na ródny m ničo k zasluženju njeje.

Hladaj so před žónskim přědkom
A před wóslacym (konjacym) zadkom.

Kermuša je požčeńka.

615 Kohož pali,
Tón haša.

Kotraž koza jeja ma,
Wjele mloka njedawa.

Kón ma nohi,
Koza ma rohi.

Kón so na štyrjoch nohach pótknje.

Koždy čłowjek pyta a namaka swój křiž.

620 Kranjene kubło a njedželske džělo
Jenak wjele tyjetej.

Lěpje šmic, jako nic.

Lěto k hłowje přiwjazane njeje.

Mloko a jahły čeknu,
Kara će dočaka.

Morjo njeje bjez kupow,
A čłowjek nic bjez porukow.

625 Mrózak honi bosaka.

Na jene prasnjenje
Wšě zornjatka njewuskoča.

Na łucy swěrnosće
Rosće zeličko měrnosće.

Na směški a skački
Přińdu rady plački.

Najrjeńši kał,
Kiž je pospał.

630 Njedźela
Skomdu njedźěla.

Njezrała dobrota,
Kisały džak.

Pjany je bohaty bjez pjenjez
A mudry bjez rozoma.

Pozłočany horb njeje widžeć.

Prěni njeskomdži.

635 Próca a horjo
Čehnjetej sobu přez morjo.

Radšo džesać lět khudy,
Hač jene lěto khory.

Sama tež najlěpša sekera njeruba.

Skerje znjesetej so dvě wšelakej wěrje,
Hač dvě žonje při jenej khachlowej džěrje.

Slědna kóčka čini ródnu hospozu.

640 Smjerc njebjerje, hdžež ničo njeje.

Smjerc sebi wšelake puće pyta.

Smolana ruka zwikuje módry khribjet.

Stara koza tež sól liže.

Stari ludžo na džěcace (na stare) přińdu.

645 Štož je so woł narodziło,
Njebudže nihdy žana kruwa.

Štóž chce jěsć,
Dyrbi sej po nje lězć.

Štóž chce so bohaty hrać,
Tón wumrje khudy.

Toleř ma přecy skerje prawje, hač krošik.

Warjene jeja žana kokoš njenjese.

650 Wjele hubow wjele zjě.

Wjele rukow wjele zdžěła.

Wotpočink mordař njeje.

Wows syj do blóta,
Ječmjeń do prócha.

Wulki sej storči hłowu,
Mały pak rić (zadk).

655 Wulki štom

A wulki pad.

Wyšša služba

A dlěši kharbowc.

Z małej lžicu

Dlěje słodži.

Za běrtl pjenjez

Wisy kóre starosców.

Za kotrymž keřkom sam sydaš,

Za tym druhého rady pytaš.

660 Ze swojeho hornyčka

Słodži najlěpje.

Dodawk, čitany a rozsudžany 4. hapyrła 1861.

A. Přisłowa.

Bjez matki je z pčolkami swjatok.

Bože prawo runje hlada.

Čłowjek móže sebi wšo na puć sobu wzać,
Jenož nic hospodu.

Čěri wosrjedk kupki,
Wotanka štom pupki.

665 Do wočow móžeš čłowjekej pohladać,
Do wutroby nic.

Dobry hejtman je lěpši,
Dyžli džewjec džělaćeri.

Dołhe wuběranje,
A na posledku hubjeny trjech.

Dosć — to chce ěi wjele być.

Hdyž je měř,
Dha je lohko z wojakom być.

670 Hdžež dobre piwo warja,
Tam so rady sedži.

Hdžež khapon njespěwa a žona njeswari,
Tam w domje (w tym domje) derje nej.

Hdžež rjana ruka naliwa,
Tam hósć so lohcy wotunka.

Hdžež spalene sušenki krydnješ (dóstawaš),
Tam rady njehopaj (njesydaj).

K motycy słuša toporo.

675 Kokula započnje (započina) kukać,
Hdyž je so młodeho wowsa najědla.

Kóžda krušej ma swoju šišku.

Kuraža je poľ dobyća.

Kuše přédowanje a dołha kołbasa
Je za bura.

Lěpje woš w kale, hač žane mjaso.

680 Lutuj, doniž maš.

Młódši a słódši,

Młódša a słódša.

Niže stupiš, bliže widziš.

Njepřecelej dyrbiš husto

Najprjedy přez proh.

Pjany swój rozom skotej pod nohi mjeta.

685 Pjenjezy a młodu holcu sebi wobhladaj,

Prjedy hač je bjerješ.

Spušćiš sywa, nimaš mlěwa.

Strowy khoremu njewěri.

Šewc ma rady džěrawe wobuće.

Štrykow je na swěće dosć,

Ale šibjeńcow hišće mało.

690 To su wěste wěcy,

Rozom njetći w měcy.

W skoku džěło, zahe kónc.

Wjetši njedušnik, a hórši wudmak.

Wo pjenježk so surowi,

Wo šěsnak so njezmórči.

Woparjeny khapon boji so kropa.

695 Wowcy z jeneje wowčerńje so znaja.

Wóčko a swědomjo jednak mało znjesetej.

Wuhnjer šmóra so najradšo wo młynka.

Z něčimžkuli by derje stało,

Hdy by so dwójcy činić dało.

Za horami ludžo tež khlěb jědža.

700 Zlě, hdyž dyrbi so k cuzemu kowarjej hić.

B. Přisłowne přirunanja.

- Běžec, kaž Halštrowski šewc.
Běžec, kaž natřeleny zajac.
Brjuch, kaž khachlonk.
Dželić so, kaž Ćisowscy do pyrja.
85 Hlódny, kaž młynska kokoš.
Hólčk, kaž palčk (pjedz wot zemje).
Khodzić, kaž za wšě hrěchi.
Lubić, kaž psej wobwisnjenje (wobwišenje).
Přećelnje hladać, kaž liška na huso.
90 Sedžec, kaž wróbl w jahłach.
Sedžec, kaž zajac w młodym džecelu.
Sy, kaž Debišowski jehnjacy.
Teptać, kaž honač wokoło kokoše.
Tón je, kaž mutna woda.
95 Tón je, kaž sróča wopuš.
Wobstajny, kaž haperleja.
Wumyslić sebi, kaž liška před smjerću.
Wusypać, kaž sróči drob.
Z jednym leńkom, kaž swinjo.
100 Zwonić, kaž Halštrowski zwón.

C. Přisłowne hrónčka.

- Džiwinu šerić, hdyž je kaľ zežrała.
Hladaš, jako by će čmjela kusnyła.
Jeho je boža ručka zajala.
Jemu je sekera před durjemi.
85 Jemu so wo zelenym wuchačku džije.
Khac, abo či dam plac.
Nihdy (hnidy) nic, ale wši, kaž palcy.
Placnu će, zo so wobliznješ.
So khroblíć a mužić, hdyž je wójna nimo.
90 Temu je psyk z měru čeknył.
To je haj a hamjeń.
To je hišće dolha noha.

- To je powjedanje, jako bychu džěci w pěsku hraće.
To je wěrnno, jako bychu raki lětaće.
95 To su tajke kmótry, zo su so něhdy w kale widžaće.
Tón je hlupy, zo móhł hlupych z nim łojić.
Tón sebi wě swojeho psyčka wjesć.
Tón tež na hubu khromy njeje.
Tu njeje žana rada a hnada.
100 Wětrec (Wětříkec) hóley haruja.

D. Přisłowne poryčadła.

- Darmačka (darmačkow) hladać.
Dwoje piwo w jednej pičoły mjeć.
Džěru z džěru płatać.
Hołbjam wrota twarić.
85 Kokoš za jejo dać.
Kruwu za rohi dejić.
Kubło k ćělcam dohnać.
Na nadows so wudać.
Na staru kólnju so ženić.
90 Na stwjelco so zepjerać.
Někomu z pjeřkom pod nosom šmórać.
Njeznjesene jeja předawać.
Tolerje za kroškami mjetać.
Woheń ze słomu hašeć.
95 Wróble wučić pšěncu łuchćić.
Z keřkow do lěsa přińć.
Z próchom a z móchom.
Za pječ porstow něšto kupić.
Ze Stojanec a Kućanec holcami rejwać.
100 Ze susodowym mydłom płokać.

